

Msgr. Urban Golmajer.

Dné 4. julija t. l. so izročili v naročje matere zemlje zemeljske ostanke blagega moža, ustanovitelja zavoda „Elizabetišče“ v Tomaju. Pokojni Golmajer je bil rojen 21. maja 1820. v Žirovnici v brezniški župniji na Gorenjskem. Po dveletnih juridičnih študijah je stopil v bogoslovje ter bil posvečen 12. septembra 1847. za mašnika. Tega leta se je pričelo njegovo javno življenje, ki je bilo jako burno in viharno. L. 1848. je nastopil prvo pastirsko službo kot duhovni pomočnik v Roču v Istri. Tu je imel jako težavno stališče, ker je bilo ljudstvo deloma slovansko, deloma italijansko; marsikaj grenkega je izkusil zaradi narodnosti, a ustrašil se nikakor ni. Ko je izbruhnila avstrijsko-italijanska vojska, je bodril ljudstvo k ljubezni do domovine in do svojega naroda ter mu slikal žalostno bodočnost, ako se sovražne nakane uresničijo in se Italijani polasté naše zemlje. Garibaldijev odbor si je stavil nalogo, da uniči vrlega Avstrijca. Italijanski emisarji so ga obsodili na smrt, a ker se niso Piemontezi polastili Istre, se seveda tudi njihova obsodba ni izvršila. Odtlej so ga pa zavidni Italijani nepopisno sovražili in večkrat je bil radi narodnosti v smrtni nevarnosti.

Posebne zasluge si je pridobil Golmajer na šolskem polju. V onih časih, ko ni bilo v Istri o slovanskem šolstvu še duha ne sluha, je sam zbiral nadebudno mladino krog sebe ter jo brezplačno poučeval v svojem poslopju; še sam je otroke obdarjeval, samo da so se raje in redneje udeleževali šolskega pouka. Tako je delal povsod in vestno, kjer ni bilo še šol.

L. 1852. je bil imenovan za župnika v Grimaldi, kjer je vžil mnogo bridkega. Redno so bile hude suše in revno ljudstvo je umiralo gladú, a dobri in vneti župnik je skrbel za nesrečno ljudstvo kot pravi, skrbni oče za svoje otroke. Hitel je nabirat in prosit milodarov po vseh krajih in straneh, in kmalu je rešil uboge prebivalce iz hude stiske. In ko je razsajala kužna bolezen, ki je neusmiljeno morila ljudi, je zopet pokazal Golmajer vso svojo prirojeno potrpežljivost in vztrajnost; pokazal je, da se ne boji umreti za nesrečni narod, hiteval je noč in dan k bolnikom, ob vsaki uri je bil pripravljen, da je še o pravem času podeljeval dušno tolažbo. Tudi njega je napadla kruta morilka, a mu je prizanesla.

L. 1860. je služboval v Berseču ob obali Kvarnerskega zaliva. Tu si je postavil blagi mož spomenik, ko je sezidal šolo in kapelanijo, 12 let je služboval med samimi Hrvatí. Tako se je ljudstvu priljubil, da ga je vsa vas jokaje spremljala daleč vun iz svojega kraja, ko se je poslavljaj od njih, in nikakor se ni mogla ločiti od svojega priljubljenega očeta. Veliko je storil blagi mož za istrski narod v polnih 30 letih svojega službovanja v tužni, zapuščeni Istri.

L. 1877. ga je pa poklical škof Dobrila za župnika-dekana v Tomaj, kjer je preživel svoja zadnja

leta. Dospevši v Tomaj se je takoj lotil vsestranskega delovanja na cerkvenem in svetnem polju. Ustanovil je prvo „Kraško vinarsko društvo“, kateremu je bil spreten voditelj skoro do svoje smrti. Samo vladnih podpor, brez katerih bi se bilo društvo izprva težko vzdrževalo, je izprosil okoli 3200 K, mnogo podpor pa je znal svojim rojakom pridobiti po družih potih. Mož „stare šole“ je bil pa vseskozi modern, vnet za vsako koristno naprednost. Podpiral je vsestransko različna gospodarska nakupovalna društva, čitalnice i. t. d. Vpeljal je tudi mnogo bogoslužnih, pobožnih društev, redov, bratovščin itd.

Ko je že ves izmučen od vsestranskega trudapolnega delovanja stopil l. 1885. v pokoj, tedaj je rekel: „Še nisem vsega dovršil, še me nekaj teži: Šolo, ki je mi Slovenci tako nujno potrebujemo —

Msgr. Urban Golmajer.

šolo moram še sezidati.“ In res je pričel osebno z največjo požrtvovalnostjo nabirati in prositi milodarov po raznih krajih. To delo je srečno dovršil l. 1887. Vsa zgradba ga je stala 18,000 K. Zavod je dobil takoj pravico javnosti pod pokroviteljstvom nadvojvodinje Elizabete, sedaj kneginje Windischgrätzove, ime „Elizabetišče“ nosi pa po rajni cesarici Elizabeti. V zavodu se vzgajajo samo deklice, ki jih poučujejo šolske sestre, došle iz Maribora.

Golmajer je gledal še sedem let sad svojega truda ter mirno pričakoval bele žene, ki ga je rešila 2. julija t. l. zemeljskega življenja v 85. letu njegove starosti.